

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMİN FİNANSMANI

Yrd.Doç.Dr. Ramazan KILIÇ*

ÖZET

Türkiye'de eğitimin finansmanı ağırlıklı olarak merkezi hükümet tarafından sağlanmaktadır. Merkezi hükümetin bu finansmanı tamamen üstlenmesi bazı dönemlerde eğitim hizmetlerinin daha etkili ve daha ucuz olmasını sağlamıştır. Ancak, zaman içerisinde birçok dezavantajlar da ortaya çıkmıştır. Öncelikle eğitimin finansmanı tamamen merkezi bütçenin büyüklüğü ve esnekliği ile sınırlıdır. Bu nedenle, Türkiye'de yükseköğretimin finansmanında önemli darboğazlar yaşanmaktadır.¹

Bu çalışmada, genel olarak yükseköğretimin finansmanı, Türkiye'de kamu harcamaları içerisinde yükseköğretim harcamalarının payı ve dönemler itibarıyla gelişimi ile yıllar itibarıyla öğrenci ve öğretim elemanı sayılarının gelişimi ele alınmıştır.

Yükseköğretimin Finansmanı, Yükseköğretim Harcamaları, Yükseköğretimin Sorunları, Pazarlık ve Anlaşma Yöntemi, Eğitim Bütçe Ödenekleri.

1. GENEL OLARAK YÜKSEKÖĞRETİM HİZMETİNİN FİNANSMANI

Yükseköğretim yarı kamusal bir mal olmasına rağmen tam kamusal bir mal gibi işlem görerek genellikle devletler tarafından vergilerle finanse edilmektedir. Benzer bir durum Türkiye için de geçerlidir. Bununla birlikte değişik ülkelerde farklı finansman şekilleri söz konusudur.

1.1. Finansman Çeşitleri

Yarı kamusal bir mal/hizmet olan yükseköğretimin finansmanı ülkeden ülkeye farklılık arz etmesine rağmen genellikle üç grupta toplanabilir.²

1.1.1. Yükseköğretimi Tam Kamusal Bir Mal Olarak Kabul Eden Görüş

Yükseköğretimi tam bir kamusal mal olarak değerlendiren görüşe göre; yükseköğretim harcamalarının tümü doğrudan finansman yolu ile devlet tarafından ve vergilerle karşılanmalıdır. Finansmandan başka yükseköğretimin örgütlenmesini de devlet üstlenmelidir. Bu şekilde finansmana; Türkiye, Norveç ve İsveç gibi ülkeler başvurmaktadır.³

1.1.2. Yükseköğretimi Yarı Kamusal Bir Mal Olarak Kabul Eden Görüş

Yarı kamusal yükseköğretim malının niteliklerine daha uygun olarak, kamusal harcamaların bir bölümü veya tamamının fiyatlandırılarak harç ve resimlerle

* Dumlupınar Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi.

¹ Republic Of Turkey Prime Ministry State Planning Organization Social Planning Department, **Development And Economy In Educational Building**, Draft Report, Ankara, 1965, s. 48.

² Güneri AKALIN, **Kamu Ekonomisi**, AÜSBF Ya. No. 486, Ankara, 1981, s. 184-185.

³ AKALIN, s. 184.

öğrencilerden tahsil edilmesi yöntemidir. Bu yöntem daha çok Anglo Sakson ülkelerinde uygulanmaktadır.

1.1.3. Yükseköğretimin Dolaylı Finansmanını Öngören Görüş

Üçüncü bir yöntem de M. FRIEDMAN ve taraftarlarının önerdikleri dolaylı finansman biçimidir. Bu yöntemde yükseköğretim karma malını devlet veya özel kesim üretebilir. Ancak, devlet yükseköğretim öğrencilerine verdiği kuponlarla, kredi ve hibeler şeklinde satın alma gücü transfer eder. Öğrenci devletten aldığı bu kuponlarla istediği bir yükseköğretim kurumuna başvurur. Bu yöntemde devlet, okullara yapacağı yardımı öğrenci aracılığıyla yapmaktadır. Öğrenci bu kuponun karşılığında devlete borçlanmamaktadır.

1.2. Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Bütçe Sistemleri

Ülkeden ülkeye farklılık arz etmekle birlikte yükseköğretim kurumlarında genellikle dört bütçe sistemi uygulanmaktadır. Bunlar; pazarlık ve anlaşma yöntemi, girdilere göre hazırlama yöntemi, çıktılarına göre bütçe hazırlama yöntemi ve öğrencilerin tercihlerine göre kaynak tahsisi yöntemleridir.⁴

1.2.1. Pazarlık ve Anlaşma Yöntemi (Negotiated Funding)

Bu yöntemde bütçe hazırlanırken, herhangi bir kriterin göz önüne alınmasından çok, ikili ilişkilerin öne çıktığı ve devlet bürokrasinin yükseköğretim kurumlarının bütçelerine tamamen hakim olduğu bir yöntem izlenmektedir.⁵

Bu yolla hazırlanan bütçenin yükseköğretim kurumunun gelişmesi veya faaliyetleri ile bir ilişkisi yoktur. Bu yöntem daha çok gelişmekte olan Türkiye, İtalya, Arjantin, Brezilya ve Yunanistan gibi ülkelerde uygulanmaktadır.

Bu bütçeler hazırlanırken, önceki yılın bütçesi esas alınmakta ve buna belli bir ilavenin yapılması yoluyla yeni bütçe ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de olduğu gibi bu bütçeler birçok kalemden oluşmakta ve harcama sırasında bürokrasinin onayından geçmektedir.

Bu nedenle, bu tür bütçeler kaynak kullanımında verimsizliği doğurmakta ve yükseköğretim kurumlarını toplumun istek ve beklentilerine duyarsız hale getirmektedir.

1.2.2. Girdilere Göre Hazırlama Yöntemi (Input Funding)

Bu bütçe yönteminde bütçenin hazırlanması basitçe, ortalama öğrenci maliyetlerinin öğrenci sayısı ile çarpılması şeklinde olmaktadır. Bu yöntemle, pazarlık ve anlaşma yöntemiyle hazırlanan bütçelerin birçok sakıncası bertaraf edilmektedir.

Bu yöntem daha çok gelişmiş ülkelerde uygulanmaktadır. Bu ülkelerden bazıları; Japonya, Fransa, ABD, İsveç, Norveç, Macaristan ve Endonezya'dır. Bu yöntemle bütçeler çok az kalemden oluşmaktadır.⁶

⁴ TÜSİAD, s. 111-116.

⁵ TÜSİAD, s. 112.

⁶ TÜSİAD, s. 114.

1.2.3. Çıktılara Göre Bütçe Hazırlama Yöntemi (Output Funding)

Bu bütçe yöntemi, genellikle her isteyen istediği okulda okuyabildiği ve yükseköğretim öğrencilerine verilen desteklerin hibe şeklinde yapıldığı ülkelerde uygulanmaktadır. Bu ülkelerden bazıları; Danimarka, Finlandiya, İsrail ve Hollanda'dır.⁷

Bu yöntemde esas itibarıyla, öğrencilerin öğrenimlerini normal zamanda tamamlayabilmeleri için gerekli kriterlerden hareket edilmektedir. Çünkü, yaşam seviyesi oldukça yüksek olan bu ülkelerde öğrenciler, öğrenimlerini gereksiz yere uzatmamaktadırlar.

Bu yöntem, 1983 yılında Hollanda'da uygulamaya konulduktan sonra, öğrencilerin mezuniyet süreleri önemli ölçüde azalmış ve okuldan ayrılmalar büyük oranda daha alt sınıflarda gerçekleşmiştir.

1.2.4. Öğrencilerin Tercihlerine Göre Kaynak Tahsisi Yöntemleri (Student Based Funding, Voucher Scheme)

Bu yöntem şu esaslara göre yürütülmektedir:⁸

i. Devlet öğrenci başına yapacağı sübvansiyonu belirleyerek her öğrenciye bunu ödemektedir,

ii. Yükseköğretim kurumları öğrencilerden alacakları öğrenim ücretlerini tamamen kendileri tespit ederek, bütçelerini buna göre oluşturmaktadırlar,

iii. Öğrenciler gidecekleri yükseköğretim kurumunu kendileri seçmekte, öğrenim ücreti ile devletin kendilerine yaptığı sübvansiyon arasında fark varsa bu miktarı kendileri ödemektedirler.

Bu yöntemin uygulandığı sisteme sahip en yakın ülke Şili'dir. Bu ülkede üniversiteler, devlet yardımı alan ve almayan kurumlar şeklinde ikiye ayrılmış ve yükseköğretim öğrencilerine kredi veren bir kuruluş kurulmuştur. Devlet yardımı alan kuruluşların bütçelerinin yaklaşık % 50'si devlet tarafından doğrudan tahsis edilmekte, geriye kalan kısmı ise öğrencilerden öğrenim ücreti olarak tahsil edilmektedir.

2. TÜRKİYE'DE KAMU HARCAMALARI İÇİNDE YÜKSEKÖĞRETİM HARCAMALARININ YERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye'de, 1973 yılından itibaren yapılan düzenlemeler ile yükseköğretimin paralı olması ilkesi benimsenmiş olmasına rağmen yükseköğretim harcamaları günümüze kadar ağırlıklı olarak devlet tarafından genel bütçeden finanse edilmiştir. Ancak, 1985 yılından itibaren yükseköğretim kurumlarının öz gelirlerinin artmaya başladığı görülmektedir.⁹

⁷ TÜSİAD, s. 115.

⁸ TÜSİAD, s. 116.

⁹ Vural SAVAŞ-Nesrin ERTEL, *Türk Yükseköğretim Sisteminin Ekonomik Açından Genel Bir Analizi*, Türkiye Ekonomisi Araştırma Merkezi (TÜRKMER) Ya., İstanbul, 1987, s. 74.

Her ne kadar Türkiye’de üniversite bütçeleri katma bütçeler niteliğinde olsalar da, üniversite büyük ölçüde toplumdaki soyutlanmış, bu nedenle de devlet finansmanından başka dış finansman kaynaklarının bulunması zorlaşmıştır. Türkiye’de Devlet bütçesinden eğitime ayrılan kaynaklar yetersiz kaldığı gibi, eğitim bütçesinden de yükseköğretime ayrılan pay düşük kalmaktadır. Bunun sonucunda, yükseköğretimdeki finansman yetersizliği günümüze kadar artarak devam etmiştir.¹⁰

2.1. Katma Bütçeli İdareler

Türkiye’de esas itibarıyla genel bütçe uygulaması vardır. Bütçe birliği ilkesi uygulamada en çok katma bütçeler ile bozulmaktadır.

2.1.1. Tanım

Katma bütçe; giderleri özel gelirlerle karşılanan ve genel bütçe dışında yürütülen kamu kuruluşlarının bütçeleridir.¹¹

Katma bütçeler, ilk uygulanmaya koyuldukları yıllarda öncelikle ticari amaçlı mal ve hizmet üreten ve ürettikleri mal ve hizmetleri satabilen kuruluşlar için uygulanmıştır.

2.1.2. Katma Bütçeli İdareler’in Özellikleri

Bir kuruluşun katma bütçeli idare olarak nitelendirilebilmesi için, o kuruluşa bazı özel gelirlerin tahsis edilmesi ve kanunla katma bütçe ile yürütme yetkisinin verilmesi gerekir.

Katma bütçeli idareler, genel bütçe dışında kaldıkları için denetim bakımından genel bütçeli dairelere göre nispi bir bağımsızlığa kavuşmuş olurlar. Bu yüzden, çeşitli bakanlıklara bağlı genel müdürlükler şeklinde olan dairelerden birçoğu, fırsat ve imkân buldukça katma bütçeli idareler haline gelmişlerdir.

Katma bütçeli kuruluşların kendi özel gelirleri olması, giderlerini bu gelirlerle karşılamaları ve tüzel kişiliğe sahip bulunmaları bu kuruluşları idari ve mali bağımsızlığa (özerkliğe) kavuşturmuştur. Ancak, bu idarelerin tümü iktisadi kuruluş değildir.¹²

Katma bütçeli idarelerin gelirlerinin önemli bir bölümünü özel gelirleri oluşturmaktadır. Ürettikleri mal ya da hizmeti sosyal fayda ve maliyeti ile satmalarından elde ettikleri hâsılat özel gelirlerini oluşturur. Eğitim, sağlık ve sosyal konut gibi hizmetleri üretmek için kurulan katma bütçeli kuruluşların, hizmetten yararlananlardan harç ve ücret adı altında sağladıkları özel gelirlerinin yetmemesi durumunda ise, üretilen mal/hizmetin dış faydası nedeniyle genel bütçeden hazine yardımı alırlar. Başka bir deyişle, özel gelirleri giderlerini karşılamadığı takdirde, üretilen hizmetin ek sosyal faydası nedeniyle hizmetin tüm giderleri genel bütçeden aldıkları hazine yardımının eklenmesiyle karşılanır.¹³

¹⁰ Cumhurbaşkanlığı, **Bilim Teknoloji ve Üniversiteler**, Ankara, 23 Mart, 1996, s. 19; KORKUT, s. 74.

¹¹ Nihat EDİZDOĞAN, **Kamu Bütçesi**, B. 3, Ekin Kitabevi, İstanbul, 1995, s. 60.

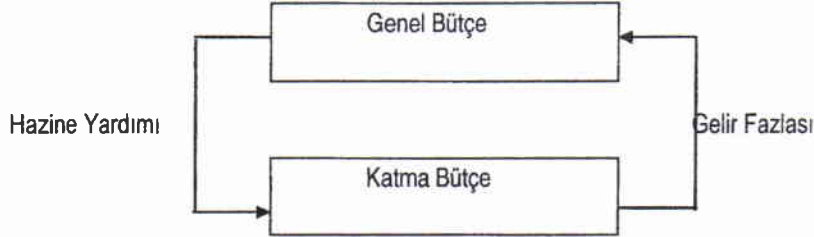
¹² EDİZDOĞAN, s. 60-61.

¹³ EDİZDOĞAN, s. 62.

Buna karşın katma bütçeli kuruluşlar, malı ya da hizmeti tüketenlerden alacakları ücret ya da fiyat yoluyla elde ettikleri gelir fazlasını genel bütçeye aktaracaklardır. İlke olarak bu gelir fazlası devlet bütçesine gelir kaydedilerek söz konusu mal ve hizmetlerin ortaya çıkardığı sosyal maliyetleri gidermede kullanılacaktır.

Katma bütçeli idarenin, genel bütçe ile ilişkisini aşağıdaki şekilde göstermek mümkündür.

Şekil 1: Katma Bütçe ve Genel Bütçe İlişkisi

Türkiye’de katma bütçeli idarelerin tümüne yakını hazine yardımı almakta ve bu yardımlar genel bütçeden, Maliye Bakanlığının mali transfer harcamaları içinden yapılmaktadır.¹⁴

Katma bütçeli idarelerin öz gelirleriyle giderlerini karşılayamamaları durumunda devlet, hazine yardımı yapmaktadır. Katma bütçeli idarelerin denetimi de genel bütçeli daireler gibi Sayıştay tarafından yapılmaktadır.¹⁵

2.2. Türkiye’de Yükseköğretimin Finansman Kaynakları

Türkiye’de kamusal yükseköğretimin başlıca finansman kaynakları şunlardır;¹⁶

- i. Genel bütçeden yükseköğretime ayrılan ödenekler,
- ii. Döner sermaye hizmetlerinden elde edilen gelirler,
- iii. Öğrencilerden alınan öğrenim harçları ve ücretler,
- iv. Kişi ve kurumların yaptıkları bağış, yardım ve vasiyetler,
- v. Kitap satış ve yayın gelirleri,
- vi. Üniversitelere ait taşınır ve taşınmaz malların gelirleri.

Yukarıda sayılan kaynaklardan elde edilen gelirlerin dağılımı da şu şekildedir;¹⁷

-Bütçe ödenekleri	% 80,
-Hizmet ve diğer kaynaklar	% 19,
-Öğrencilerin ödedikleri harç ve katkı payları	% 1’dir.

¹⁴ EDİZDOĞAN, s. 63.

¹⁵ EDİZDOĞAN, s. 67.

¹⁶ TÜSİAD, s. 193; 2547 Sayılı Kanun Md. 55.

¹⁷ TÜSİAD, s. 193.

Yukarıda belirtilen oranlar yıldan yıla önemli bir değişiklik göstermemektedir. Bu üç temel kaynağın ayrıntıları büyükten küçüğe doğru aşağıda ele alınmaktadır.

2.2.1. Türkiye'de Eğitime Ayrılan Bütçe Ödenekleri

Türkiye'de esas itibarıyla üniversiteler bütçelerini kendileri hazırlamaktadırlar. Ancak, hazırlanan bu bütçeler, Yükseköğretim Kurulu tarafından tetkik edilip onaylandıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulmaktadır. Daha sonra bu süreç, genel ve katma bütçelerin bağlı olduğu esaslara göre işlemekte ve bütçe yürürlüğe girmektedir.¹⁸

Türkiye'de genel bütçeden Eğitim için ayrılan bütçe ödeneklerinin yıllara göre değişimi (1975-1996) aşağıdaki tablo'da verilmektedir.

Tablo.1. Genel Bütçeden Eğitim İçin Ayrılan Bütçe Ödeneklerinin Yıllara Göre Değişimi 1975-1996 (Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

Yıllar	Bütçe Ödenekleri (Cari Fiyatlarla)		Milyar TL		Toplam Eğitim Bütçesi		Yüksek Öğr. Büt.		Döviz Kuru TL	K.Bas. Eğitim Harc.	Toplam
	MEB	Yüksek Öğretim	Toplam	Bütçe Payı %	GSMH Payı %	Top. Eğt. Büt. İç. Payı %	Top. Öğr. Büt. İç. Payı %	GSMH Payı %			
1975	145	35	180	17,0	2,67	194	3,3	0,52	150	30	215
1976	217	46	263	17,3	3,09	175	3,0	0,54	165	39	257
1980	86,3	29,3	117,6	16,1	2,21	24,9	4,0	0,56	88,3	30	151
1981	147,3	46,5	193,8	12,9	2,42	24,0	3,1	0,58	132,3	32	1,74
1982	187,2	54,8	242,0	13,6	2,25	22,6	3,1	0,51	184,9	28	1,67
1983	287,7	95,5	383,2	15,2	2,73	24,9	3,8	0,68	280	29	2,00
1984	341,6	118,2	459,8	14,2	2,02	25,7	3,7	0,52	442,5	21	1,63
1985	466,0	150,1	616,1	12,3	1,72	24,4	3,0	0,42	574,0	21	1,48
1986	518,5	221,1	839,6	11,6	1,59	26,3	3,0	0,42	756,9	21	1,44
1987	928,6	322,0	1.250,6	11,3	1,63	25,7	2,9	0,42	1.018,4	23	1,48
1988	1.794,4	614,5	2.411,9	11,6	1,81	25,5	2,9	0,47	1.813,0	25	1,59
1989	2.967,1	1.050,7	4.017,9	12,2	1,72	26,2	3,2	0,45	2.311,4	32	1,59
1990	8.506,5	2.206,4	11.011,9	17,1	2,80	22,8	3,9	0,56	2.927,1	67	2,86
1991	13.850,2	4.291,2	18.141,4	17,9	2,92	23,7	4,2	0,69	5.074,8	62	2,95
1992	30.963,2	8.996,7	39.353,9	18,9	3,67	22,9	4,3	0,64	8.556,9	79	4,01
1993	57.546,4	16.669,5	74.206,9	22,0	4,01	22,5	4,1	0,90	10.660	114	4,66
1994	93.911,4	31.182,8	124.783,3	15,1	4,42	26,0	3,8	1,10	31.180	66	2,04
1995	136.572,4	45.232,7	180.804,4	13,5	3,61	25,1	3,2	0,90	42.867	68	2,90
1996	-	-	-	8,9**	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: YÖK, Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yükseköğretim Kurulu Yayınları, Ocak 1996, Ankara, s. 31; TÜSİAD, s. 199, Tablo 22, 1994-1995 Yılları verileri, MEB 1994.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, cari fiyatlarda toplam eğitim bütçesi 1975 yılında 18 milyar TL iken, bu miktar 1995 yılında 180,8 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde yükseköğretim bütçesi ise; 1975 yılında 3,5 milyar TL'den, 1995 yılında 45,2 trilyona ulaşmıştır.

Bu dönemde devletin toplam olarak eğitime ayırdığı bütçenin genel bütçe içindeki payı 1975 ve 1976 yıllarında %17 iken, bu oran sonraki yıllarda giderek azalmış ve 1987 yılında %11,3'e kadar düşmüştür.

¹⁸ 1982 Anayasası Mad. 130.

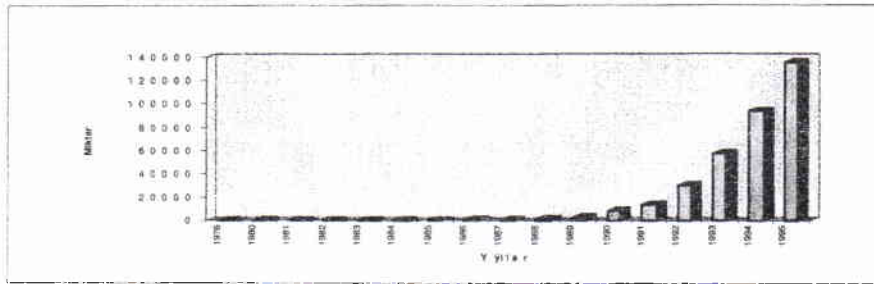
1987 yılından sonraki yıllarda ise bütçe payının giderek arttığı görülmektedir. Bu oran 1993 yılında % 22 olmuş, ancak bu yıldan sonra tekrar düşerek 1994 yılında % 15.1, 1995 yılında ise; %13.5 olmuştur.

Toplam eğitim bütçesi içerisinde yükseköğretimin payı ise; 1975 yılında % 19.4 iken 1976 yılında düşüş göstermiş, ancak sonraki yıllarda giderek artmış ve 1989 yılında % 26.2 olmuştur. 1989 yılından sonra ise; bu oran düşmüş 1993 yılında % 22.5, 1995 yılında da % 33.3 olmuştur.

Yükseköğretimin toplam bütçe içerisindeki payı ise 1975 yılında % 3.3 iken, 1987 yılında %2.9'a inmiş, sonraki yıllarda ise, kısmi artışlar göstererek 1993 yılında % 4.1'e, ancak 1995 yılında tekrar düşüş göstererek % 3.3 olmuştur.

Türkiye'nin toplam eğitim bütçesinden yükseköğretime ayırdığı pay gelişmiş ülkelerle aynı düzeydedir. Buna karşılık, GSMH'dan yükseköğretime ayrılan pay ise, ancak 90'lı yıllardan sonra gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmaya başlamıştır.¹⁹ Dönemler itibariyle MEB bütçe ödeneklerinin gelişimi aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 1: MEB Bütçe Ödeneklerinin Gelişimi (Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

GSMH'dan MEB ve yükseköğretime ayrılan ödenekler de aşağıdaki tablo'da verilmektedir.

Tablo 2 GSMH'dan MEB ve Yükseköğretime Ayrılan Paylar (Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

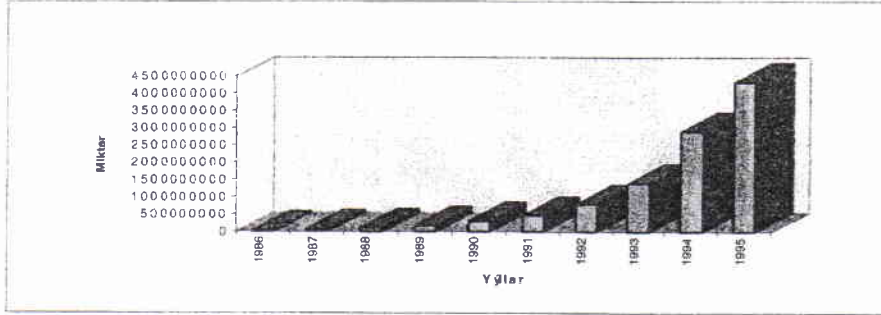
Yıllar	GSMH	MEB'na Ayrılan Pay %	Yüksek Öğretime Ayrılan Pay %	Toplam %
1985	27.796.800	1.67	0.54	2.21
1986	39.369.500	1.57	0.56	2.13
1987	58.564.800	1.58	0.55	2.13
1988	100.582.200	1.78	0.61	2.39
1989	170.412.400	1.74	1.61	3.35
1990	287.254.200	2.96	0.87	3.83
1991	458.845.200	3.25	1.08	4.33
1992	798.342.400	3.8	1.14	4.94
1993	1.396.587.000	4.12	1.19	5.31
1994	2.901.996.000	3.23	1.07	4.3
1995	4.338.508.000	3.12	1.04	4.16

Kaynak: Ömer DİNÇSOY, *Türk Eğitim Sistemi*, Türk Demokrasi Vakfı, Ankara, 1995'den Tablo 56,58; Münevver ÖLÇÜM, "Eğitimde Özelleştirme", M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 4, 1992, s. 172.

¹⁹ TÜSİAD, s. 206.

Dönemler itibariyle GSMH'dan MEB ve YÖK'e ayrılan toplam ödenek payının grafiksel gelişimi de aşağıda verilmektedir.

Grafik 2:GSMH'dan MEB Ayrılan Toplam Ödenek Payının Gelişimi

Yükseköğretim ödeneklerinin GSMH'ya oranlarına ilişkin olarak verilen rakamlar, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca eski seriler kullanılarak hesaplanmış, Devlet İstatistik Enstitüsü'nce de yeni seriler kullanılarak hesaplanmıştır. Eski ve yeni seriler kullanılarak elde edilen GSMH değerleri ve yükseköğretim ödeneklerinin GSMH'ya oranı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3: Yükseköğretim Ödeneklerinin GSMH'ya Oranı

Yıl	GSMH Milyar TL		Yükseköğretim Ödeneklerinin GSMH'ya Oranı, %	
	Eski Seri	Yeni Seri	Eski Seri	Yeni Seri
1989	170.412	233.705	0.60	0.45
1990	287.254	395.335	0.90	0.56
1991	454.838	622.563	0.90	0.69
1992	729.379	1.072.114	1.23	0.85
1993*	1.227.000	1.850.000	1.36	0.90

Kaynak: TUSIAD, s.198, * Tahmin.

2.2.2. Yükseköğretime Ayrılan Bütçe Ödenekleri

Türkiye'de Yükseköğretim bütçesi ile öğrenci başına toplam bütçe ödeneği aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Türkiye'de 1995 yılı itibariyle örgün öğretimde öğrenci başına yapılan toplam bütçe ödeneği 1.538 ABD Doları seviyesindedir. Açık Öğretimde okuyan öğrenciler de dahil edildiğinde, öğrenci başına toplam bütçe ödeneği 755 ABD \$'ına inmektedir.

Türkiye'de 1995 yılı itibariyle örgün öğretimde öğrenci başına yapılan cari harcama miktarı ise, 1.230 ABD Dolarıdır. Bu rakama açıköğretim öğrencileri de dahil edildiğinde, öğrenci başına cari harcama miktarı 604 ABD Dolarına düşmektedir.

Buna karşılık, öğrenciler yükseköğretim kurumlarına ödedikleri ücret miktarı Türkiye'de toplam gelirin %1'i, Şili'de % 26, Endonezya'da % 25, Kore'de % 23, İspanya ve İsrail'de % 20, ABD ve Filipinlerde % 15 tir.²⁰

Tablo 4: Yükseköğretim Bütçesi İle Öğrenci Başına Bütçe Ödenęi'nin Gelişimi

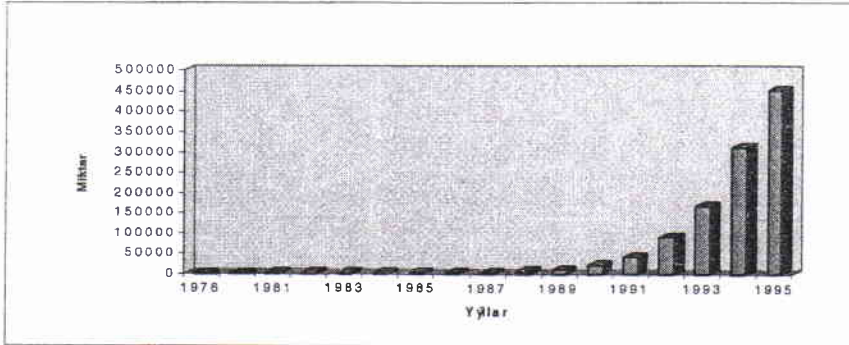
Yıl	Y.Öğt. Bütçe Ödenęi		Öğrenci Başına Top. Büt. TL		Öğrenci Başına Öd. ABD \$ (Cari)		Bütçedeki Cari Har. Öd. Payı %	Öğrenci Başına Harc. Cari ABD \$	
	Cari Fl.	1995 Fl.	Örgün	Toplam	Örgün	Toplam		Örgün	Toplam
1975	3.5	17.412.9	80.15	66.38	1.888	1.547	VY	VY	VY
1976	4.6	19.008.2	81.90	59.11	1.909	1.378	VY	VY	VY
1980	29.3	17.639.9	67.75	65.26	1.579	1.521	76	1.200	1.155
1981	46.5	19.670.0	86.41	82.86	2.014	1.932	77	1.551	1.487
1982	54.8	18.327.7	80.86	76.23	1.885	1.778	73	1.376	1.297
1983	95.5	24.734.5	98.12	87.85	2.887	2.048	76	1.738	1.556
1984	118.2	21.518.3	72.98	64.09	1.701	1.494	79	1.343	1.180
1985	150.1	19.152.7	54.47	45.89	1.270	1.070	76	965	813
1986	221.1	20.217.6	54.50	43.01	1.270	1.002	78	990	781
1987	322.0	20.625.1	54.15	40.83	1.263	952	75	947	714
1988	614.5	22.912.0	58.76	43.76	1.389	1.020	72	985	734
1989	1.050.7	25.062.6	61.46	42.99	1.433	1.002	66	945	661
1990	2.505.4	40.106.9	90.67	59.58	2.114	1.389	72	1.522	1.000
1991	4.291.2	41.684.4	88.16	56.57	2.055	1.319	74	1.520	976
1992	8.996.7	54.419.5	98.11	64.44	2.288	1.503	77	1.761	1.157
1993	16.669.5	63.010.6	113.99	70.02	2.658	1.632	77	2.046	1.256
1994	31.182.8	57.064.5	86.84	50.82	2.025	1.185	75	1.519	888
1995	45.232.0	45.232.0	65.96	32.36	1.538	755	80	1.230	604

VY: Veri Yok; *Personel giderleri, diğer cariler ve transferler toplamı; **1995 Haziran 1\$=42.887 TL olarak alınmıştır.

Kaynak: YÖK, **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri**, Yükseköğretim Kurulu Yayınları, Ocak 1996, s.32., TÜSİAD, s. 202.

Dönemler itibariyle yükseköğretim bütçe ödenekleri aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 3: Yükseköğretim Bütçe Ödenekleri (Cari Fiyatlarla, Milyar TL)

Dönemler itibariyle yükseköğretimde kamu kaynaklarından öğrenci başına yapılan harcamalar da (1990-1993) aşağıdaki tabloda verilmektedir.

²⁰ TÜSİAD, s. 246.

Tablo 5: Kamu Kaynaklarından Yükseköğretimde Öğr. Baş. Top. Har. 1990-1993

Yıl	Toplam Bütçe Ödeneği Mil. TL	Kredi Ve Yurt. Kur. Bütçesi Mil. TL	TÜBİTAK Proje Desteği Mil. TL	Y-öğr. Yap. T. Kamu Harc. Mil. TL	Öğrenci Toplamı Harc. Mil. TL		Başına Harc. ABD \$		Öğr. Baş. Top. Harc. Oranı %
					Öğrenci Toplamı	Başına Harc.	Öğrenci Toplamı	Başına Harc.	
1990	9.651.0	1.589.0	8.1	11.248.1	25.43	16.71	2.225	1.482	0.62
1991	10.611.3	2.040.0	51.7	12.703.0	26.69	17.24	2.127	1.374	0.64
1992	14.133.8	1.682.0	221.7	16.037.5	28.92	18.99	2.151	1.413	0.66
1993	16.659.5	2.490.0	65.8	19.215.3	34.77	21.36	3.202	1.965	0.69

Kaynak: TUSIAD, s. 214.

Yükseköğretim yatırım ödeneklerinin alt sektörlere dağılımı da aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 6: Yükseköğretim Yatırım Ödeneklerinin Alt Sektörlere Dağılımı

Yıl	Toplam Ödeneği		Yatırım Milyon TL		Alt Sektörlere Göre Dağılımı (%)	
	Cari Fiyatlarla	1995 Fiyatlarıyla	Eğitim	Sağlık	Diğer	
1985	37.712	4.812.045	72.1	27.9	-	
1986	50.486	4.616.496	71.9	28.1	-	
1987	79.161	5.070.523	73.6	26.4	-	
1988	171.278	5.943.026	68.9	21.9	0.2	
1989	351.941	8.394.938	68.7	30.1	1.2	
1990	647.837	10.370.702	72.6	25.1	2.1	
1991	1.198.014	11.637.418	60.8	35.1	4.1	
1992	2.052.441	12.414.884	56.0	41.7	2.3	
1993	3.759.940	14.221.081	60.7	37.6	1.7	
1994	7.842.265	14.351.347	65.2	31.3	3.5	
1995	8.923.450	8.923.450	59.9	34.7	5.4	

Kaynak: YÖK, **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri**, Yükseköğretim Kurulu Yayınları, Ocak 1996, s.33; TUSIAD, s. 205.

2.2.3. Döner Sermaye Gelirleri

Kamu yükseköğretim kurumlarında, döner sermaye gelirlerinin yıllara göre değişimi aşağıdaki tablo'da verilmektedir.

Tablo 7: Kamu Yükseköğretim Kurumlarında Döner Sermaye Gelirlerinin Yıllara Göre Değişimi (Milyon TL, Cari Fiyatlarla)

Yıl	Tip	Toplam	Tip Payı %
1988	116.229	173.569	66.9
1989	176.326	247.373	71.2
1990	348.426	535.652	65.0
1991	823.145	1.050.352	78.3
1992	1.336.671	2.075.970	64.3
1993	2.374.010	3.213.737	73.8
1994	4.636.421	7.189.873	64.4
1995	12.051.777	15.926.889	75.6

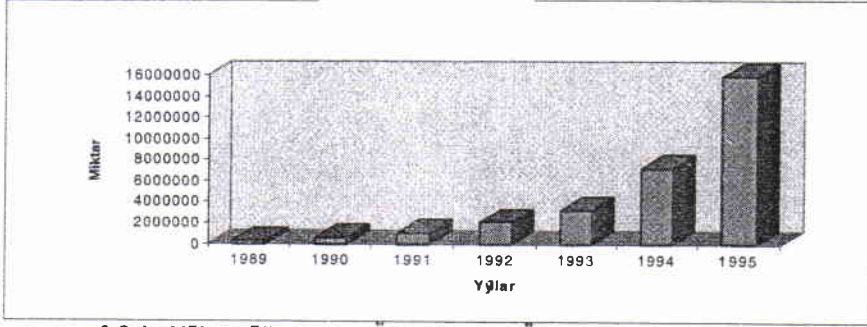
Kaynak: Cumhurbaşkanlığı, **Bilim Teknoloji ve Üniversiteler**, Ankara, 23 Mart 1996, s.131.

Yukarıdaki tablo'da görüldüğü gibi 1988 yılında toplam döner sermaye gelirleri 173.569 milyar iken, bu miktar 1992 yılında 2.075 trilyon olmuş, 1995 yılında ise, 15.926 trilyona yükselmiştir.

Üniversitelerin döner sermaye gelirleri içerisinde en büyük pay ortalama olarak % 80'lik bir pay ile tıp ve diş hekimliği fakültelerinden sağlanmaktadır. Bu durumun tek istisnası Anadolu Üniversitesi'dir. Bu üniversite gelirlerinin % 66'sı Açık Öğretim Fakültesi döner sermaye gelirlerinden elde edilmektedir.²¹

Yükseköğretim kurumlarında döner sermaye gelirleri toplamının yıllara göre değişimi aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 4: Yükseköğretim Kurumlarında Döner Sermaye Gelirleri Toplamının Yıllara Göre Değişimi

2.2.4. Yükseköğretimde Öğrenim ve Öğrenci Katkı (Harç) Payları

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 2880 Sayılı Kanunla değişik 46. Maddesi uyarınca 1984-1985 öğretim yılından itibaren öğrencilerden harç ve öğrenim ücreti alınmaya başlanmıştır. Bu kanuna göre, öğrencilerden alınacak öğrenim ve katkı payları her yıl Bakanlar Kurulu kararı ile çeşitli eğitim programları için hesaplanan ortalama maliyetin yarısını geçmemek üzere ayrı ayrı belirlenmekte ve yabancı dilde eğitim yapılan programlardaki öğrenciler aynı programda Türkçe Öğrenim gören öğrencilerin iki katı tutarında ücret ödemektedirler.²²

1990-1991 öğretim yılına kadar öğrencilerin harç olarak ödediği bu ücretler, her üniversitede ayrı ayrı kurulan fon işletmelerinde toplanarak öğrencilerin, sağlık, kültür, spor, beslenme ve barınmalarında kullanılmaktaydı. 1990-1991 öğretim yılından itibaren, bu uygulama değişmiştir. Buna göre, harç yerine, cari hizmet maliyetlerine öğrenci katkısı denilmeye başlanmış ve 1992 yılında harçlar fonu kaldırılarak bu kalemler üniversite bütçesine dahil edilmiştir.

Devlet üniversitelerinin gelir kaynaklarının yıllara göre gelişimi aşağıdaki tabloda verilmektedir.

²¹ Cumhurbaşkanlığı, *Bilim Teknoloji ve Üniversiteler*, Ankara, 23 Mart 1996, s. 131.

²² TÜSIAD, s. 193.

Tablo 8: Üniversitelerin Gelir Kaynaklarının Yıllara Göre Gelişimi

Yıl	Katma Değer			Toplam	Gerçek Hazine Yardımı	Gelirleri			Öğr. Katkı Payı (Harc)	Gel.	Ka.	Pa.
	Personel	Diğ. Can	Yatırım			Dön. Ser.	Diğer	Toplam				
1985	7500	2400	3712	15174	14271	VY	3481	VY	9432	VY	VY	VY
1986	11000	3700	5048	22466	22288	VY	7850	VY	13190	VY	VY	VY
1987	15907	5672	7621	30024	35171	VY	18000	VY	15051	VY	VY	VY
1988	30000	9000	17035	61444	58858		15442		20521	19512	748	225
1989	50000	14078	25885	105933	134802		25186		40650	38005	2408	751
1990	70400	32452	70805	150552	228053		61808		68932	65768	6042	788
1991	220400	51500	119804	400694	514624		107563		15200	129765	6578	795
1992	550000	83500	212521	812571	851727		178106		18279	199627	13055	803
1993	1000000	152500	318940	1866514	1472005		321373		318079	359415	425157	755
1994	1800000	321800	784205	3182920	2890054		719873		403778	783351	110889	755
1995	3000000	500000	923460	4523770	4328165		130000		1723219	2214700	190	275

Kaynak:YÖK, **Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, Yükseköğretim Kurulu Yayınları, Ocak 1996, s. 34; TÜSIAD,s.194. VY: Veri Yok*Kantin, Kafeterya, Yurt, Kira vb. Gelirler.

2.2.4.1. Kredi ve Burs Alan Öğrencilerin Yıllar İtibariyle Gelişimi

Son beş yılda Kredi ve Yurtlar Kurumundan Kredi, Başbakanlıktan da karşılıksız burs alan öğrencilerin durumu aşağıdaki tabloda verilmektedir.

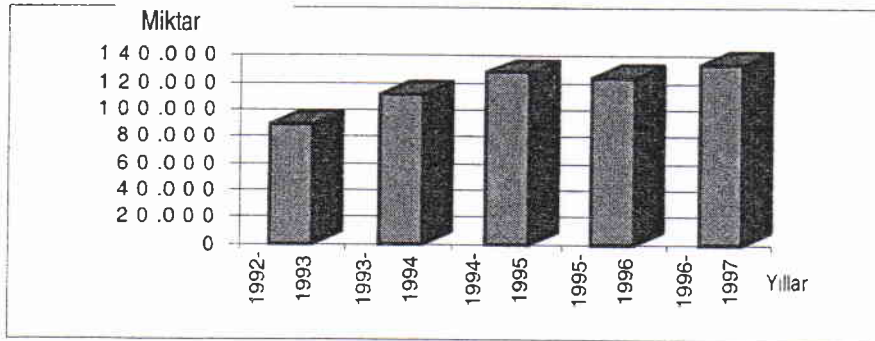
Tablo 9: 1992-1997 yılları arasında Başbakanlık Bursu ve Öğrenim Kredisi Alan Öğrencilerin Durumları

Yıllar	Öğrenim Kred Baş. Öğrenci Sayısı	Senet ve Belgeleri		Başbakanlıktan Burs Ver. Öğr.Sayı	Burs ve Kredi Alanların Sayısı
		Tahsis	Kredi Alan		
1992-1993	104.500	70.000	69.648	18.942	88.942
1993-1994	132.296	80.000	78.486	31.249	111.249
1994-1995	145.917	75.000	51.875	52.246	127.246
1995-1996	115.253	70.552	35.938	53.012	123.564
1996-1997	132.815	51.145	36.613	82.202	133.347

Kaynak:Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, **İstatistik Bütteni**, No.13, Mart-1997, s.73.

1992-1997 yılları arasında Kredi ve Yurtlar Kurumundan Kredi, Başbakanlıktan da karşılıksız burs alan öğrencilerin durumu aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 5: 1992-1997 yılları arasında Başbakanlık Bursu ve Öğrenim Kredisi Alan Öğrencilerin Sayısal Gelişimi

3. YÜKSEKÖĞRETİMDE YILLAR İTİBARIYLA ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI SAYILARININ GELİŞİMİ

Türkiye'de yıllar itibarıyla örgün, yaygın ve açıköğretimdeki öğrenci sayılarının gelişimi ile yükseköğretimdeki öğretim elemanlarının sayısal gelişimi ele alınacaktır.

3.1. Türkiye'de Yıllar İtibarıyla Öğrenci Kontenjanları

Türkiye'de yıllara göre yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci sayıları toplu olarak aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 10: Yükseköğretim Kurumlarında Yıllara Göre Öğrenci Sayıları

Öğretim Yılı	Örgün Eğitim	Yaygın Eğitim	Açıköğretim	Toplam
1974-1975	217.246	45.056	-	262.302
1975-1976	232.090	89.478	-	321.568
1976-1977	271.561	72.744	-	344.305
1977-1978	299.555	46.921	-	346.476
1978-1979	313.517	19.795	-	333.312
1979-1980	260.363	9.915	-	270.278
1980-1981	227.627	9.742	-	237.369
1981-1982	226.637	13.766	-	240.403
1982-1983	252.068	-	29.471	281.539
1983-1984	281.703	-	40.617	322.320
1984-1985	332.729	-	65.456	398.185
1985-1986	350.744	-	98.670	449.414
1986-1987	357.796	-	123.804	481.600
1987-1988	362.042	-	133.139	495.181
3.11.1988 Tarihinde	393.508	-	160.000	553.508

Kaynak:YOK Yayını, 7 Kasım 1988, Ankara, s. 35.

Türkiye'de yıllara göre yükseköğretime girmek için ÖSYS'ye başvuran ve yerleştirilen öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 11: Yıllara Göre ÖSYS'ye Başvuran ve Bir Yükseköğretim Kurumuna Yerleştirilen Öğrenci Sayıları

Yıllar	Toplam Başvuran	Toplam Yerleşen	Yüzde %
1980	465963	41574	8.90
1981	420850	54818	13.00
1982	408573	72983	17.90
1983	361158	105158	29.10
1984	436175	148766	34.10
1985	480633	156065	32.7
1986	503481	165817	32.90
1987	628089	174269	27.70
1988	693277	188183	27.10
1989	824128	193665	23.50
1990	892975	196253	22.00
1991	875385	199599	22.80
1992	977550	260268	26.60
1993	1154571	324432	38.10
1994	1249880	345899	27.70
1995	1263379	352989	27.90
1996	1398768	412207	29.50
1997	-	489841	-

Kaynak: Fethi TOKER, Türkiye'de Yükseköğretime Giriş, ÖSYM Yayınları, Şubat 1997-3, Ankara, 1997, s. 25; ÖSYM, Yükseköğretime Girişte Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Başvuran-Yerleşen Aday Sayıları, ÖSYM Yayınları, 1997-2, Ankara, 1997, s. 1.

Türkiye'de 1995-1996,1996-1997 yılları eğitim-öğretim dönemlerinde toplam öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 12: 1995-1996,1996-997 Öğretim Yıllarında Yükseköğretimde Öğrenci Sayıları

		Yeni Kayıt Toplam	Toplam Öğrenci Sayısı	Öğretim Yılı Mezunu*
Türkiye Toplamı	1995-96	332095	1.236.986	143293
	1996-97	366405	1.303.188	161377
Üniversiteler	1995-96	329855	1.225.914	140786
	1996-97	363391	1.289.724	157575
Önlisans	1995-96	108551	303533	47614
	1996-97	121255	326530	52733
Lisans	1995-96	164189	767939	82142
	1996-97	181308	779545	85037
İkinci Öğretim	1995-96	34960	78665	3206
	1996-97	38843	107090	8539
Lisansüstü	1995-96	20660	69526	70723
	1996-97	20572	70747	10144
Tıpta İhtisas	1995-96	1495	6251	801
	1996-97	1413	5812	1122
Diğer Eğitim Kurumları	1995-96	2240	11072	2507
	1996-97	3014	13464	3802
Önlisans	1995-96	270	1452	518
	1996-97	176	915	711
Lisans	1995-96	1834	9099	1866
	1996-97	1638	8282	2110
Lisansüstü	1995-96	26	79	19
	1996-97	19	67	30
Tıpta İhtisas	1995-96	110	442	104
	1996-97	1181	4200	951

*Öğretim yılı mezunlarında, ilk seri 1994-95 eğitim-öğretim dönemine, ikinci seri 1995-96 eğitim-öğretim dönemine aittir.
Kaynak: 1995-1996 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1996-6, Ankara, 1996, s. 3; 1996-1997 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1997-4, Ankara, 1997, s. 3.

1995 ve 1996 yıllarında ÖSYM tarafından tüm yükseköğretim programlarına yerleştirilen öğrencilerin toplam dağılımları aşağıdaki tablo'da verilmektedir.

Tablo 13: 1995 ve 1996 Yıllarında ÖSYM Tarafından Tüm Yükseköğretim Programlarına Yerleştirilen Öğrencilerin Toplam Dağılımları

Genel Toplam	1995	385559
	1996	412300
Normal Öğretim	1995	167557
	1996	174276
İkinci Öğretim	1995	41364
	1996	43432
Açık öğretim	1995	167679
	1996	185180
KKTC/Kazakistan	1995	8959*
	1996	9412

*KKTC toplamı

Kaynak: ÖSYM, 1995 Yükseköğretim Öğrenci Kontenjanları, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1996-7, Ankara, 1996, s. 3-4; ÖSYM, 1996 Yükseköğretim Öğrenci Kontenjanları, Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1997-5 Ankara, 1997, s. 3-4.

1996-1997 eğitim-öğretim döneminde Türkiye genelinde 79 il ile 205 ilçede bulunan yükseköğretim kurumlarında 1.244.200 öğrenci (769.723 örgün öğretim+ 474.477 A.Ö.F.) öğrenimlerine devam etmektedir.²³

3.2. Yükseköğretimde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Sayısı

Türkiye'de 1983-1996 öğretim döneminde yükseköğretimde görev yapan öğretim elemanları sayısı aşağıda verilmektedir.²⁴

Tablo.14. Yükseköğretimde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Yıllara Göre Değişimi

Yıllar	Prof	Doç.	Y.doç.	Diğer*	Arş.Grv.	Toplam
1983-1984	1823	2596	2407	5023	7908	19757
1984-1985	1891	2792	2503	6312	8451	21949
1985-1986	1877	2899	2484	6659	9049	22968
1986-1987	1911	3142	2714	7088	9527	24382
1987-1988	1970	3331	3384	7383	15143	26611
1988-1989	2772	2864	3469	7796	11213	28114
1989-1990	4433	2181	3555	8340	12681	31190
1990-1991	4678	2359	3683	8815	14117	33652
1991-1992	4738	3121	3632	8957	13832	34280
1992-1993	4932	3460	4089	9572	15527	37580
1993-1994	5366	3432	4823	10309	17481	41411
1994-1995	5831	3445	5414	10769	17644	43103
1995-1996	6719	3674	6355	12939	20572	50259
1996-1997	7166	3841	6996	13916	21867	53805

*Öğretim Görevlisi, Okutman, Uzman, Çevinci, Eğitim Öğretim Planlamacısı.
Kaynak: YÖK, Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yükseköğretim Kurulu Ya., Ankara, Ocak 1996, s. 9; 1995-1996 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1996-6, Ankara, 1996, s. 4; 1996-1997 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1997-4, Ankara, 1997, s. 4.

SONUÇ: TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMİN TEMEL SORUNLARI

Cumhurbaşkanlığı makamında 1994 yılında yapılan toplantıda üniversite rektörlerinin ortaya koydukları yükseköğretim sorunları ve yüzdeleri aşağıda verilmektedir.²⁵

Sorunlar	Oranı %
1. Fiziksel kapasite yetersizliği araç-gereç ihtiyacı	56
2. Ödenek kullanma ek ödenek tahsisi sorunu	46
3. Kadro sorunu	42
4. Öğretim elemanlarının maaşlarının yetersizliği	38
5. Lojman ihtiyacı	29
6. Arazi ve bina tahsisi	27
7. Kütüphane yetersizliği	21
8. Yurt ihtiyacı	17
9. Arazi kamulaştırma sorunları	9
10. Öğretim üyesi temini	8
11. Açıkta personel atama isteği	8
12. Bürokratik zorluklar	6
13. Kontenjanların fazlalığı	4
14. Taşit ihtiyacı	4

²³ Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Bülteni, No. 13, Mart 1997, s. 3.

²⁴ ÖSYM, 1995-1996 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1996-6, Ankara, 1996, s. 4.

²⁵ Cumhurbaşkanlığı, Üniversitelerin Sorunları, Ankara, 23 Mart 1995, s. 4.

Yukarıda görüldüğü gibi üniversite rektörlerinin ortaya koydukları sorunların başında, fiziksel kapasite yetersizliği, araç-gereç ihtiyacı (56) gelirken, ikinci en önemli sorun olarak ta, ödenek kullanma ek ödenek tahsisi sorunu (46) belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

1. 2547 Sayılı Kanun.
2. AKALIN Güneri, Kamu Ekonomisi, AÜSBF Ya. No. 486, Ankara, 1981.
3. Cumhurbaşkanlığı, Bilim Teknoloji ve Üniversiteler, Ankara, 23 Mart, 1996.
4. Cumhurbaşkanlığı, Üniversitelerin Sorunları, Ankara, 23 Mart 1995.
5. DİNÇSOY Ömer, Türk Eğitim Sistemi, Türk Demokrasi Vakfı, Ankara, 1995.
6. DPT, Republic Of Turkey Prime Ministry State Planing Organization Social Planning Department, Development And Economy In Educational Building, Draft Report, Ankara, 1965.
7. EDİZDOĞAN Nihat, Kamu Bütçesi, B. 3, Ekin Kitabevi, İstanbul, 1995.
8. ÖLÇÜM Münevver, "Eğitimde Özelleştirme", MÜ.Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, S. 4(1992).
9. ÖSYM, 1995 Yükseköğretim Öğrenci Kontenjanları, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No: 1996-7, Ankara, 1996.
10. ÖSYM, 1995-1996 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1996-6, Ankara, 1996.
11. ÖSYM, 1996 Yükseköğretim Öğrenci Kontenjanları, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1997-5 Ankara, 1997.
12. ÖSYM, 1996-1997 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Ya. No. 1997-4, Ankara, 1997.
13. ÖSYM, Yükseköğretime Girişte Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Başvuran-Yerleşen Aday Sayıları, ÖSYM Ya., 1997-2, Ankara, 1997.
14. SAVAŞ Vural-ERTEL Nesrin, Türk Yükseköğretim Sisteminin Ekonomik Açından Genel Bir Analizi, Türkiye Ekonomisi Araştırma Merkezi(TÜRKMER) Ya., İstanbul, 1987.
15. TOKER Fethi, Türkiye'de Yükseköğretime Giriş, ÖSYM Ya., Şubat 1997-3, Ankara, 1997.
16. TÜSİAD, Türkiye'de ve Dünya'da Yükseköğretim Bilim ve Teknoloji, İstanbul, Haziran 1994.
17. YÖK, Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yükseköğretim Kurulu Ya., Ankara, Ocak 1996.
18. YÖK, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Bülteni, No. 13, Mart-1997.